

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

PLUTA Anna
ps. „Haniś”

AK
okr. Łódź
obs. Koluszk

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

..... PLUTA Anna .....

..... ps. "Hania" .....

.....

I./1. Relacja ✓ k. 2, s. 1-2

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 2, s. 1-2

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja ✓ k. 1, s. 1

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne —

VI. Fotografie —

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej

Nora Wojskowej Służby Rakwum
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186

e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

NIP 956 16 25 127; REGON 870502736

KRS 00000 41692

Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

PLUTA Anna

T. 5153/WSK

MEMORIAL

(nazwa zespołu, zbioru, kolekcji i sygnatura akt)

Lp.	Nazwisko i imię korzystającego	Temat pracy (ewent. cel wykorzystania)	Data korzystania
1	Anna Mikulska	założenie tezki i oprac. materiałów	2. 07. 2020 r.
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

I₁ Relacje dotyczące relatora

- Relacje własna, Koluski 1975, dla archiwum ZKRP i BWP, dział 2 t. "P", k. 27, poz. NN, mps, rkps, kopia, k. 2, s. 1-2

Pluta Anna
Koluszki, Rynek
Nr. Ewid. 5789.

Koluszki, dnia 7.02.75.

27
R E L A C J A

Mając lat 16 wstąpiłam do Z.M.W. „FIC1” w roku 1932, ukończyłam Szkołę Przemysł. Handlową w Łodzi. W roku 1937 wyszłam za mąż za por. Z. Plutę i przeprowadziliśmy się do Radomska. W roku 1939 mąż wyjechał na front a ja z małym dzieckiem zostałam wyrzucona przez Niemców z mieszkania, którzy zabrali cały nasz dobytek, przyjechałam do Koluszek do rodziców. Po klęsce wrześniowej mąż uciekł z obozu z Częstochowy, przyjechał do Koluszek i tu został pierwszym organizatorem i komendantem obwodu Koluszki-Brzeziny, ps. „Królik”, z nominacji komendanta Okręgu pułk. Juszczykiewicza ps. Koralik. Równocześnie z mężem i ja przystąpiłam do podziemnej walki z okupantem pod ps. „Haniś”. Mieszkanie mojej matki było punktem kontaktowym, dla osób z komendy Okręgu, gdzie spotykali się - pułk. Okulicki ps. Jan, pułk. Juszczykiewicz ps. Koralik, pułk. Gupiński ps. Julian, mjr. Zagórowski ps. Maciej i wielu innych. Nasz obwód leżał po obu stronach granicy Gen. Guberni i na mie ciążył obowiązek organizowania przesłutów granicznych. W Łodzi t.zn. w Rzeszy miałam punkty i kontakty po przez pułk. Pfeiffer ps. Edward i jego rodzinę, oraz p. Żytniewskiej ps. Jasia. Należy również wspomnieć o dobrze zorganizowanym wywiadzie na stacji Koluszki, gdzie miałam też kontakty z por. Krychen ps. Roman i z ob. Duklewskim ps. Leo, a na terenie Rakocin, Mikołajów i Wykro kontakt z leśniczym Dziewiszakiem ps. Stefan. W naszym obwodzie znajdowały się 4-ty objekty przemysłu zbrojeniowego - Regny, Niewiadów, Gałkówek i Osiny, z tamąd poprzez swoich ludzi otrzymywaliśmy cenny materiał, który dostarczałam do Warszawy na kontakt „Hanka Kasza”, w tym najczęściej pomagał Miśkiewicz ps. Szlata. Wykonano zadanie o działalności kodywu, a zorganizowany przez Królika, przekazywałam do mjr. Trybasa ps. Gaj. Szeroka nasza działalność została zdekonspirowana i w 1943 r mąż mój został przez gestapo aresztowany, osadzony na Suterlings w celi śmierci i tam stracony w maju 1944 r. Po śmierci odznaczony Krzyżem „Virtuti Militari”. Ja pracowałam w konspiracji do momentu wyzwolenia. W pierwszych dniach wolności zgłosiłam się do pracy w PWR-ze oraz przystąpiłam do organizowania placówki Centrali Spółwzajemnej w Koluszkach, nawiązując współpracę z miejscowym PWR i pod kierownictwem Partii, wszystkie powstające problemy były załatwiane, ponieważ należało zaopatrzyć miasto Brzezina, Koluszki i Jednostkę Wojsk. Regny. Pracowałam nie raz i po 16 godzin aby zapewnić społeczeństwu zaopatrzenie. W pracy mojej byłam kilkakrotnie odznaczona Odznaką i Dyploma Ministra Handlu. Pracowałam społecznie w Spółdz. WBS, organizowałam zebrania i komitety członkowskie, byłam członkiem Rady Nadzorczej. Jestem do chwili obecnej aktywną członkinią Ligi Kobiet, pracowałam w komitetach rodzicielskich przy L.O. Od roku 1965 jestem czynną członkinią ZBoWiD-u w Koluszkach, brałam udział jako delegat w zebraniach Obwodowych, jestem czynną członkinią Komisji Odznaczeniowej przy Zarządzie Oddziału w Brzezynie, wielokrotnie brałam udział, jako prelegentka, w spotkaniach z młodzieżą i w wielu innych pracach społecznych. Za prace społeczne i konspiracyjne „walkę

...otrzymałem, od wiceministra do Spraw Kombatantów, serdeczne podziękowanie. W jednej instytucji przepracowałem 27 lat z której to p...
...emeryturą. Walka okupacyjna i wytężona praca w okresie powojen...
...brężyły moje zdrowie i wyczerpały siły, mimo wszystko nadal pracuję
...ie dla Polski Ludowej.

Pluta
/Pluta Anna/

II Materiały uzupełniające relację

- Pluta Anna ps. Haniś - biogram [w:] A. Rybińska, Rola, działalność i znaczenie kobiet w Armii Krajowej, Toruń 2016, mps, kopia, K. 2, s. 1-2

4.9. Pluta Anna ps. Haniś

O rodzinie pani Anny Pluty ps. Haniś czy też o jej dzieciństwie nie dowiadujemy się z akt. Ten okres życia zostaje w tym biogramie całkowicie pominięty. Z dalszej części wspomnień jednakże można wnioskować, że pochodziła z Koluszek i tam się urodziła w 1916 r.

Pierwszą informacją, która się pojawia, jest to, że w 1932 r. Anna wstąpiła do Związku Młodzieży Wiejskiej RP Wici⁴¹⁹. Ukończyła on szkołę Przemysłowo-Handlową w Łodzi. W 1937 r. wyszła za mąż za porucznika Edwarda Plutę.

W 1939 r. „[...] mąż wyjechał na front, a ja z małym dzieckiem, zostałam wyrzucona przez Niemców z mieszkania, którzy zabrali mi cały nasz dobytek [...]”⁴²⁰. Anna Pluta następnie udała się do Koluszek do swoich rodziców. Jej mąż natomiast po klęsce wrześniowej uciekł z obozu z Częstochowy i także przyjechał do Koluszek, zostając pierwszym organizatorem i komendantem obwodu Koluszki-Brzeziny i przyjmując pseudonim Królik. Funkcję tę pełnił z nominacji Stanisława Juszcakiewicza ps. Kornik, Stanisław Kornik⁴²¹. Równocześnie z mężem Anna przystąpiła do konspiracji, przyjmując pseudonim Haniś. Mieszkanie rodziców Pluty stanowiło miejsce spotkań dla osób z Komendy Okręgu. Obwód, w którym podjęli działalność, był specyficzny, ponieważ znajdował się po obu stronach granicy Generalnego Gubernatorstwa. Na Annie ciążył obowiązek organizowania przerzutów granicznych: „W Łodzi, w tzw. Rzeszy miałam punkty i kontakty poprzez płk. Franciszka Pfeiffera i jego rodziny oraz pani Żyźniewskiej ps. Jasia. Należy także wspomnieć o dobrze zorganizowanym wywiadzie na stacji Koluszki, gdzie miałam też liczne kontakty”⁴²². „Haniś” wspominała, iż w jej obwodzie znajdowały się, aż cztery obiekty przemysłu zbrojeniowego – Regny, Niewiadów, Gałkówek i Osiny. Stamtąd poprzez swoich ludzi otrzymywała wraz ze swymi towarzyszami cenny towar i transportowała go do Warszawy. Meldunki o wykonanym zadaniu przekazywała mjr. Adamowi Trybusowi ps. Gaj. Jednakże wkrótce szeroka działalność partyzantów została zdekonspirowana. W 1943 r. mąż „Haniś” został aresztowany przez Gestapo i osadzony w „celi śmierci” na ul. Szterlinga w Łodzi. Tam też w maju 1944 r. został stracony. Pośmiertnie za swoje bohaterskie czyny zo-

⁴¹⁹ Związek Młodzieży Wiejskiej RP Wici (ZMW RP Wici) – organizacja młodzieży wiejskiej, działająca w latach 1928–1948, założona przez część działaczy Centralnego Związku Młodzieży Wiejskiej.

⁴²⁰ ZKRPIBWP, Anna Pluta, t. „P”, k. 27, poz. NN, s. 1.

⁴²¹ Od października 1939 r. w konspiracji w SZP-ZWZ-AK. Pełnił początkowo obowiązki szefa sztabu dowództwa wojewódzkiego SZP – Komendy Okręgu Łódź ZWZ i inspektora łódzkiego pod pseudonimem Preisner. Od sierpnia do września 1940 r. po odwołaniu Okulickiego do Warszawy pełnił funkcję komendanta Okręgu Łódź ZWZ-AK pod pseudonimami Kornik i Stanisław Kornik. W czasie jednej z podróży do Warszawy w grudniu 1941 r. został zatrzymany na granicy Generalnego Gubernatorstwa, ale udało mu się zbiec. Został przeniesiony do Warszawy w maju 1942 i po kpt. Jerzym Antoszewiczu „Iwo” został szefem Biura Personalnego i zastępcą ppłk. Antoniego Sanojcy „Kortuma”. Odtąd używał pseudonimu Kuba, a w lutym 1943 r. przekazał funkcję szefa Biura Personalnego ppłk. Janowi Gorazdowskiemu „Wolańskiemu”. Aż do wybuchu powstania warszawskiego pełnił funkcję zastępcy szefa Oddziału I sztabu KG, prowadząc m.in. sprawy scaleniowe oddziałów NOW. Po utworzeniu Grupy „Północ” w czasie powstania został 8 VIII 1944 r. dowódcą Zgrupowania „Kuba” oraz dowódcą zachodniego odcinka obrony Starego Miasta. 13 sierpnia ciężko ranny przekazał dowodzenie mjr. Gustawowi Billowiczowi „Sośnie”. Wywieziony ze szpitala po kapitulacji oddziałów powstańczych, przebywał w Oflagach Sandbostel i Lubeka – A. K. Kunert, *Słownik biograficzny konspiracji warszawskiej 1939–1945*, t. 3, Warszawa 1991, s. 95–96.

⁴²² ZKRPIBWP, Anna Pluta, t. „P”, k. 27, poz. NN, s. 1.

Aleksandra Rybińska
Rola, działalność i znaczenie kobiet w Armii Krajowej

stał odznaczony Krzyżem „Virtuti Militari”. „Haniś” mimo tragedii, którą przeżyła, pracowała w konspiracji aż do momentu wyzwolenia.

Po zakończeniu wojny bohaterka zgłosiła się do pracy w Państwowym Urzędzie Repatriacyjnym (PUR) oraz przystąpiła do organizowania placówki Centrali Spożywczej w Koluszkach. Nawiązała także współpracę z miejscową Podstawową Organizacją Partyjną (POP) i poprzez nią zajmowała się zaopatrywaniem: Brzezin, Koluszek i Jednostki Wojskowej w Regnach. Jak wspominała: „Pracowałam nie-raz po 16 godzin, aby zapewnić społeczeństwu zaopatrzenie. W pracy swej byłam kilkakrotnie odznaczana Odznaką i Dyplomem Ministra Handlu”⁴²³. Była także czynną działaczką Ligi Kobiet oraz uczestniczyła w komitetach rodzicielskich przy Liceach Ogólnokształcących⁴²⁴. Od 1965 r. była czynnym członkiem ZBoWiD-u w Koluszkach – jako delegat brała udział w zebraniach obwodowych. Była także w Komisji Odznaczeniowej przy Zarządzie Oddziału w Brzezinach. Wielokrotnie jako prelegentka brała udział w spotkaniach z młodzieżą i udzielała się społecznie.

Za swoją pracę konspiracyjną, jak i za pracę społeczną po wojnie otrzymała serdecznie podziękowania od wiceministra do spraw kombatantów. Po 27 latach pracy odeszła na emeryturę.

Relacja Anny Pluty spisana była 7 II 1975 r. Autorka nie zna jej dalszych losów.

IV Korespondencje

- email A. Rybińskiej-Bieleckiej do fundacji z dn. 16.06.2020, wydruk, k
s.

Temat **PLUTA ANNA**
Od Aleksandra Rybińska-Bielecka
Do sekretariat@zawacka.pl <sekretariat@zawacka.pl>
Data 2020-06-16 08:55

- DSCN3485.JPG (~1.2 MB)
- DSCN3486.JPG (~1.2 MB)

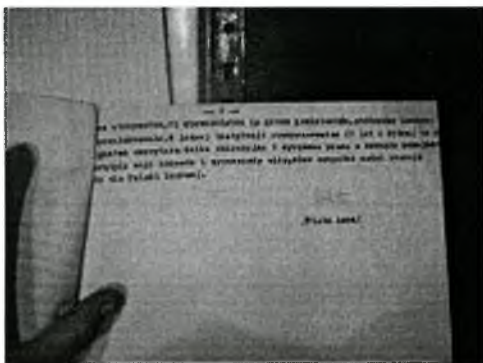
ARCHIWUM ZWIĄZKU KOMBATANTÓW RP I BYŁYCH WIĘŹNIÓW POLITYCZNYCH, dział 2, t. "P", k. 27, poz. NN.

dr Aleksandra Rybińska-Bielecka

Uprzejmie informujemy, że Instytut Pamięci Narodowej - KŚZpNP wywiązuje się z przepisów Rozporządzenia PE i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych). Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Prezes IPN - KŚZpNP z siedzibą w Warszawie, adres: ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa. Pełna treść klauzuli informacyjnej jest opublikowana na stronie <https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/dla-nauczycieli>. W przypadku braku Pani/Pana zgody na otrzymywanie kolejnych maili o podobnej tematyce, należy wysłać odpowiedź na tego maila o treści: "nie wyrażam zgody na dalszą korespondencję ze strony IPN-KŚZpNP".

DSCN3485.JPG
~1,2 MB

DSCN3486.JPG
~1,2 MB

PLUTA Anna

 BARBARA
CZŁUCHÓW

TECZKA WIĄZANA
"BEZKWASOWA" 250G

5 906099 000653